

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vračajo. Inserati: Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

125. številka

V Ljubljani, v četrtek, dne 18. novembra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Delavci Ljubljane in okolice!

V nedeljo, 21. t. m. ob 1/2 10. dopoldne je v veliki dvorani «Mestnega Doma»

javen shod

jugoslov. socialne demokracije

na katerem bodo govorili

delegatje in gostje jugoslovanske konference iz Zagreba, Sarajeva, Beograda i. t. d.

Ker je pričakovati velike udeležbe, si je treba prej oskrbeti vstopnico, ki jo dobi vsak, kdor pride pravočasno, v upravništvu «Rdečega Prapora» ter pri zaupnikih stranke.

Socialisti in prijatelji delavstva!

Da počastimo goste, ki se udeležijo jugoslovanske konference, priredimo

v ponedeljek, 22. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani «Narodnega Doma»

koncertno akademijo

pri kateri sodelujejo gđc. Lvova in gosp. Vuković od slov. opere, gosp. Danič od slov. drame, pevci slov. del. pevskega društva «Slavec» in Slovenska filharmonija pod vodstvom gospoda Talicha.

Sodrug! Pridite, da izkaže ljubljansko delavstvo svojim dragim gostom čast, kakor se spodobi!

Vstopnice po 1 K za osebo in 50 vin. za družinske člane se dobe v upravništvu «Rdečega Prapora» in pri zaupnikih.

Nadomestna državnozborna volitev v Trstu.

V Trstu, 14. novembra.

Danes dne 14. t. m. se je vršila v Trstu nadomestna državnozborna volitev v III. vol. okraju. Izvoljen je bil takoj pri prvi volitvi kandidat italijanske nacionalistične stranke Jurij Pittacco, ki je dobil 2798 glasov. Naš kandidat Jakob Nicolao je dobil 1667 glasov. Sloven. nacionalec dr. Slavik je dobil 645. Pagnini 333 in Depangher 70 glasov. Volitve so se vršile zelo mirno, ker so bili volilci razdeljeni na 14 volilnih lokalov, kar je omogočilo ital. nacionalcem, da so izredno mnogo operirali s svojim takozvanimi «moreti». Za ital. nacionalce so glasovali tudi ital. klerikalci in sicer iz hvaležnosti, da njihovi zastopniki v mestnem svetu niso hoteli sprejeti predloga socialistov, po katerem se mestni svet ne bi smel več ficielno udeleževati cerkvenih slavnosti. Zlasti so pa ital. nacionalci operirali veliko tudi z vinom. Tako se ve, da je takozvani «lumpenproletariat» pijančeval ves teden na račun italijanske nacionalistične stranke. Da je bil mogoč ta vseh italijanskih nacionalcev, je pripomoglo tudi dejstvo, da je bil lep delavski oddelek odvzet iz tega okraja, kateremu je bil zadnjič priklopljen in da je bilo med 1000 delavcev, ki neopravičeno niso bili vpisani v volilnih imenikih.

Največjo blamažo je pa doživel Pagnini, ki je dobil kot bivši zastopnik tega okraja samo 333 glasov. Vspch je pač dosegel v tem, da bodo imeli delavci v parlamentu enega zastopnika manj. Delavci si bodo tudi to dobro zapomnili. Tudi slov. narodnjaki so dobili okolu 100 glasov manj kakor pri zadnjih pol. volitvah.

Dejstvo, da so klerikalci res volili za ital. liberalce, dokazujejo številke, iz katerih je razvidno, da so imeli pri zadnjih splošnih pol. volitvah 400 glasov, dočim jih je dobil sedaj Depangher kot klerikalni kandidat komaj 79.

Toliko za danes. Mogoče je, da bo v številkah kaka mala razlika, katero bomo v prihodnji šte-

vilki popravili. Toda izvolitev Pittacca je in jo je treba vzeti na znanje.

Opazka uredništva.

Pittacco je torej izvoljen. Ne vemo, če je tržaške sodruge presenetil ta rezultat ali ne. Nas nikakor ni in kolikorkoli je obžalovanja vredno, da je socialistično delavstvo izgubilo mandat, moramo vendar priznati, da se nam zdi tudi na neuspeh v nekaterih ozirih koristen. Morda bi celo lahko rekli, da je bil v interesu uspešnega razvoja delavskega gibanja v Trstu potreben.

Da se to razume, se je treba nekoliko spomniti na položaj, kakršen je bil leta 1907. Socialnim demokratom so takrat pripadli vsi štirje mandati tržaškega mesta, trije v ožjih volitvah, pred katerimi so bili italijanski liberalci vrgli puško v koruzo. Uspeh socialistov je bil rezultat popolne desorganizacije in diskreditiranja italijanske liberalne stranke. Število dobljenih glasov in število organiziranih sodrugov se ni vjemalo drugo za drugim; bilo je očitno, da so dobili kandidatje stranke prav mnogo glasov od takozvanih «simpatizantov». Kaj je napolnilo te ljudi, da so glasovali za socialistične kandidate? Socialistično prepričanje ne. Kaj jih je vabilo? Socializem ne. Sicer ne bi bila mogla biti razlika med organiziranimi in volilci tako velika. Vodil jih je gnus pred dekrepidno nacionalistično liberalno stranko, pa to, kar so sami sebi tolmačili kot socialistično. Prav nepoznavanje socializma je pridobilo marsikaterega volilca socialističnim kandidaturam. Posamezniki so pa mislili, da bodo, pridruživši se socialni demokraciji, lahko vplivali na njeno politiko po svojem mnenju in po svojih nazorih. Ta poizkus ilustrira najbolje tedanji kandidat Pagnini sam.

Nepričakovana velikanska zmaga leta 1907. je marsikomu zmešala pojme. Usodepolna je bila zmota tam, kjer se je mislilo, da je dobljene glasove prišteti kratkomalo na račun stranki. Zavest svoje moči je v politiki ne le koristna, temveč naravnost potrebna, če je moč realna. Sugestija velike moči, katere ni, je pa na vsak način kvar-

PODLISTEK.

Čuyaj Jerman.

Dalje in konec.

Mrzla voda deluje na k.žo lice, kakor bi jo rezal z nožem. Ali za hip je osvežen, oh, samo za hip. Voda mu ne more nadomestiti, kar bi mu dal sen.

Nekaj časa hodi gerindol, pa zopet sede. Na službo misli in na Maričko, ki jo bode poročil. Kmalu. Se nekoliko tednov...

A sedaj ne more misliti niti na Maričko. Pretuden je. Kar zebe ga. In spanec mu neprenehoma sili v oči. A, tam na ograjo bo sedel. Tam gotovo ne zaspi. Nemogoče bi bilo. Moral bi biti umetnik, ako bi hotel tako zaspati.

Res sede na ograjo, prav blizu vratice.

Ej, ali je to pač prav? Kaj mora biti tako? Ali se tega res ne bi moglo drugače urediti, da mu ne bi bilo treba tako trpeti? Saj so to grozne muke! Vse ga že boli. Ta hip gotovo ni popolnoma zdrav. Ah, če bi moralo dalje trajati, bi moral resno oboleti.

Kako je pomoči vse čudno videti! Haha, tračnice so vendar ravne, pa se zdi, kakor bi se raztezale tako, kakor rizejo strelo.

No, na ograji se sedi prebito neprijetno. In vsak hip mu je, kakor bi se ga hotel polotiti spanec in bi moral pasti. Pa v želodcu mu je čudno. Da, čemu sedi tukaj? Gotovo še pade. Pa tako je prav. Vsaj ne more zaspati. Ni se mu treba bati, da bi se primerila nesreča... Kako je vse tiho, grozno tiho... Pray tako, kakor na pokopališču... Da, čisto turobno... čez nekoliko tednov... tako tiho...

Cela družba v dvorcu se je utrudila. Grof Groden je že kar ponorel vsled sreče in baron Ringelsheimovega šampanjca. Sedaj pa je tudi utihnil, in lepi lioni se zdi vsa reč že preneumna. Vsake reči more biti konec. Kadar se poloti gospodov vinsko razpoloženje, postanejo kar neznosni. Grof Groden je vendar ljubezniv, prijeten mož, a njegovih najnovejših dovtipov ni moči poslušati. To se že ne sramnosti. Bolje je, da se gre domov, pa spat. Naposled je res že čas.

Da, da, tudi baron Ringelsheim misli tako. Rad bi spremil družbo še do mesta, zato bi mu bilo všeč, da bi šli. Ali kot gostoljub ne more povedati tega. Vsekakor č, da mu noge niso več popolnoma trdne.

Najmlajši so se deslej odločno upirali vsakemu predlogu, da bi se naredilo konec. Dejali so, da ne bi bilo moško, ker bi bilo znamenje slabosti. Končno

so jim le oči postale motne in jeziki so jim čudno jecljali. Nekateri so že priznali, da nič ni večno in da tudi vsaka šala konča. Tako so imeli naposled tisti večino, ki so silili za odhod. Ringelsheim je dejal, da se pokorava volji gospode in če res mislijo, da morajo «že» oditi, mu bode čast, spremiti jih do mesta. Ali morda bi vendar lahko ostali še pol ure?

«Ne, ne, ne, zadoji čas je že res,» je bilo slišati od vseh strani, in vsi so se pripravljali na odhod. Vozovi so bili napreženi, in pričelo je «nakladanje». To ni šlo povsem gladko, kajti, ko so dame in gospodje izstopili iz salona, se je zdelo vsem, kakor bi bil potres, a prav čuden, nekako v krogu. V duhovih se je vse čudovito izpremenilo. Najbolj resni značaji so se začeli na vse glasbene načine smejeti, najmirnejši so preklinjali, nekateri so zaplesali, skratka, duhovi kaosa bi se bili lahko veselili.

Naposled je bilo tudi tega konec, in dolga vrsta vezov se je začela pomikati. Baron Ringelsheim je jahal poleg.

Kakor divji lovec iz pravljice... krik, smeh, vriskanje, petje, pokanje z biči... vse vkup je tvorilo kompozicijo, kakršna bi prišla lahko samo iz muzikaličnih možganov Belcebubove glave. Po konjih so udrihali, da je bile videti vsak hip, kakor

ljiva in tudi v Trstu je imela slabe posledice. Namesto da bi se bilo z vso vnaemo pričelo delo, s katerim bi se bili iz volilcev napravili pravi socialni demokratije, se je začelo tako kakor da se že lahko razpolaga z gotovo vojsko. Tako je bilo mogoče, da je lahko zašel pod socialistično streho tu pa tam človek, čigar mesto ni bilo nikdar v socialni demokraciji; tako je bilo mogoče, da so se zanesla v stranko vsakovrstna osebna vprašanja, ki so potem razjedala organizacije in ovirala prepotrebno propagandistično in organizatorično delo.

Če imamo pred očmi, da je bila izvolitev Pagninija leta 1907 veliko bolj slučajna kakor v dejanskem razmerju strank utemeljena, tedaj se prepričamo, da ni stranka ničesar izgubila z današnjo volitvijo. Nezanestljivi elementi brez notranjega prepričanja, ki se nikdar niso bili socialisti, so glasovali leta 1907. socialistično, leta 1909. pa nacionalistično. Liberalci so se spomnili, kakšna agitacijska moč liči v alkoholu — kdor pozna italijansko liberalno stranko, bo lahko verjel našemu dopisniku, da je vino «prepričevalo» njene ljudi. Treba se bo torej spomniti, da je treba neutrudljivega, sistematičnega dela in krepke organizacije, da se premaga alkohol. Če ima današnji dan ta rezultat v Trstu, tedaj tudi z izvolitvijo Pittaca ne bo predrago plačan.

Mogoče, da odpre nacionalistični uspeh tudi Slovencem, ki so v narodnjaskem taboru, oči in jim dopové, da je šovinizem nujslabše sredstvo za dosego stvarnih narodnih uspehov, da je bila torej slovenska nacionalistična politika docela zgrešena.

Po volitvah na Goriškem.

II.

Končni izid volitev na Goriškem pomeni popoln poraz «napredne» stranke na slovenski strani in nazadovanje klerikalne laške stranke. Dosedaj je imela slovenska združena stranka naprednjakov in agrarcev 9 poslancev in končno zadnjo besedo v politiki na čelu Slovenskega kluba je imel predsednik izvrševalnega odbora napredne stranke in obenem lastnik «Soče»; — danes je ta docela sam.

Posebno karakterističen je poraz napredne stranke na Krasu kjer je, morda edini njegov res iskreni politični pristaš Alojzij Štrekelj dvakrat propadel in kjer se je napredna stranka pri ožji volitvi med klerikalcem Stepančičem in Ziobcem še posebno osmešila.

Dosedanja agrarna-kmečka stranka, na čelu ji dr. Franko, je rešila v kuriji veleposestnikov 3 mandate s podporo pčlih naprednih glasov; zmaga je le 7—8 glasovi. Kakor že rečeno, je položaj napredne stranke na Goriškem tudi pri volitvah v skupini veleposestnikov karakteriziran posebno s tem, da «Soča» niti ni smela pred volitvami ziniti, da bodo kandidirali napredni kandidati, ker je bila gotova, da potem agrarci propadejo proti slovenskim klerikalcem tudi v tej skupini, in bi slovenska klerikalna stranka tako imela na razpolaganje 12 glasov. Ako je prešerna

bi se moral na slabem potu ta ali oni voz prevrniti. Bil je prav čudež, da se ni nič podobnega zgodilo. Prav kakor bi bil naredil hladni nočni zrak možgane popolnoma blazne. Grofu Grodnu, sedečemu z Ilono v prvem vozu, so prihajale najbolj šegave, najbolj neverjetne reči, na pamet, in vse je moral povedati. Dekletu so se zdele sedaj silo duhovite, a Ringelsheim, jahajoč poleg voza, bi bil skoro počil od smeha. Ubogi konj je moral vsak hip brez vzroka očutiti ostroge...

Čuvaj Jerman je naenkrat zaslišal čuden šum. Zdelo se mu je, kakor bi odnekod prihajal močan topniški oddelek čez drn in strn. Kako to hobni. A to mora biti velik manever. Z desne ali z leve sliši streljanje, klice, glasneje, jasneje, vmes čudno pihanje... Pa prav blizu je že in čisto določni glasovi...

«Moj Bog!»

Po konci je.

Zaspal je... Kako je bilo mogoče — na takem sedežu?

A — sedaj ni čas premišljanju. Tu... tu... to pihanje... za Bogal... Brzovlak... že tu... že prepozno... in tam, tam, vozovi... oh!

Kako se razlega presumljivi krik blaznega obupa po gozdul

in klepetava «Soča» tako daleč zatajila svoj značaj, je to najbolji dokaz nemoči te stranke.

Poraza napredne stranke je enako deležna kmečka stranka: propadla je le radi nepoštenosti zveze s «Sočino» stranko. Misel demokratične organizacije malega kmeta se pa ne da več odstraniti iz političnega življenja na Goriškem, in ta misel je tako krepka, da lahko smatramo sijajno zmago slovenske klerikalne stranke le za začasno in le za rezultat skrajne politične nepoštenosti in domisljivosti, — zveze dr. Frankota in Andreja Gabrščka. Le naša social-demokratična stranka je nastopila taktično, disciplinarno in z gotovim ciljem. Zato je naraslo nje število skoraj za polovico, zato je provzročila proti slovenskim klerikalcem ožjo volitev, in zato je dosegla pri ožji volitvi popoln poraz sleparska napredno-agrarna zveza; dosegla je, kar je hotela, t. j. izkoristiti položaj za lasten razvoj in okrepitev ter oslabeitev one stranke, ki se je izrekla za najstrupnejšo sovravnico socialdemokratičnega gibanja.

Socialdemokratična stranka je poizkušala šteti svoje pristaše tudi v kmečki skupini. V tej skupini volijo le posestniki I. in II. razreda, torej imovitejši posestniki. In stranka je zadovoljna z rezultatom, ko je konstatirala, da ima tudi v tem sloju že, četudi le malo pristašev; — je prvi korak — a je korak.

Neposredno korist od nezakonske zveze agrarno-liberalne stranke so seveda imeli klerikalci. Priborili so na Tolminskem 1 občino, na Goriškem 5 občin, na Krasu 7 občin, vsa 13 občin. Klerikalna stranka ima sedaj od 105 slovenskih občin, 67 in sicer v 34 dvakratno večino, v 33 nadpolovično, liberalno-agrarni zvezi je ostalo 38 občin in sicer v 17 dvakratna večina in v 21 nadpolovična večina volilcev. Klerikalci so napredovali v 74 občinah, nazadovali v 30, v eni je ostale pri starem; napredno-agrarna stranka je napredovala v 51 občinah, nazadovala v 50, ostala stacionarna v 4.

Socialno-demokratična stranka se je dvignila od 616 glasov na 1188, torej je napredovala za 572 = 48.15%, klerikalci so padli za 473 glasov torej nazadovali za 38.8%, liberalno-agrarna stranka je padla za 3119 glasov, torej 25.1%; vse to od zadnjih ožjih volitev 9. marca 1908 do letošnjih 5. oktobra 1909. Ker je nazadovala liberalno-agrarna zveza za 3119 glasov in ker so nazadovali klerikalci za 473 glasov, znaša čisti napredek klerikalcev v dobi poldruega leta 2746 glasov. Klerikalci imajo približno 3/5 večino volilcev v tolminskem in goriškem okraju, agrarno-liberalna zveza pa 2/5 večino na Krasu. Socialisti imajo svojo oporo v okolici goriški: Podgori, Solkanu, Sovodnjah, Štandrežu, Mirnu, Vrtojbi; na Krasu: v Nabrežini, Šempolaju in Slivnem.

Letos so prvič dali tudi železničarji vsega skupaj približno 200 glasov, dasi razpolagajo s približno 800 glasovi. Kakor je obžalovanja vredna nebržnost železničarske organizacije za politično delo, tako pa da je ta skromni nastop vendarle upati, da se bo od sedaj železničarska organizacija

Prepozno, da bi zaprl ograjo... že na tiru... Bog... kakšna nesreča!

S tremi skoki, s tremi blaznimi skoki, z dvignjenimi rokami, preskoči Jerman progi. In sedaj se zgodi vse v trenutku, v enem samem trenutku.

Prvi voz in jahač sta prišla ravno na tir, brzovlak je le nekoliko metrov oddaljen. Z močjo, ki jo imajo blazni, pograbi Jerman z levo roko upreženega, z desno pa jahačevega konja za vajeti. Kakor jekleni drogi tlačijo roke konja nazaj, ki se pokoravata, pihaje in dviguje se, mogočnemu pritisku. In brzovlak odzvižga mimo. Groza je razgrajajoči družbi za hip zaprlo sapo. En sam krik zajeci skozi hladno noč...

Brzovlak je ropotal dalje. Selo precej daleč ga je bilo mogoče ustaviti.

Teško so izvlekli ude čuvaja Jermana izmed koles... Tužnotemane sence so plavale tisto noč nad gozdom.

In Marička je dolgo, dolgo plakala, in njene solze so bile grenke.

A to se je zgodilo tam zunaj, na gozdni lici, daleč od mesta, kjer so ponoči tako prijetni prostorčki, mehki prostorčki z električno lučjo, kjer se ob šepetanju sladkih besed tako lahko, tako ugodno in temeljito pozabi na bedo sveta...

A Marička je prelivala britke solze...

bolje zanimala za goriško politiko in da spravi pri bodočih volitvah polno število na volišče. Socialno-demokratična stranka je po izidu zadnjih volitev in po položaju v deželi v trdni nadi, da spravi pri bodočih volitvah v deželni zbor na volišče do 3000 glasov in s tem postavi med ostale goriške stranke mejnik, ter je dana taktika stranki sami in taktika ostalim strankam, v kolikor so resne. Voditelj liberalcev izkuša pokrivati gorostasno blamažo z izgovorom, da se je volitev vršila v najneugodnejšem času, ko se je nahajalo mnogo volilcev, zidarjev in drvarjev, izven dežele. Če je kdo na slabem, velja to predvsem za socialdemokratično stranko, ker delavci, ki iščejo zaslužka izven dežele, pač spadajo v vrsto socialne demokracije. Radi tega lahko rečemo, da bi že pri letošnjih volitvah, ako bi železničarji izpolnili svojo dolžnost, in bi se volilo v zimskem času, ko so delavci: zidarji, kamnoseki in drvarji doma, socialno-demokratična stranka razpolagala z 2000 glasovi.

Sicer pa so računi liberalne stranke glede odstotnih napačni, ker kaže število v teh občinah: Breginj, Kred, Drežnica, Št. Viška gora, Grahovo, Tolmin in Ponikve, iz katerih gre spomladi največje število na delo in se vrne o sv. Martinu, da so nazadovali liberalci za 401 glasov, klerikalci pa za 496 glasov. Od teh občin je pristevati liberalnim le občini Kred in Št. Viško goro, tako da je brez drugega smatrati, da letni čas ni neugodno vplival na izid volitev za liberalno stranko, marveč so klerikalci še več glasov zgubili. Navajamo to, ker bo vsako skrivalo služilo liberalni stranki, da olepša svoj poraz, ki ga je iskala in našla.

Volitve na Goriškem so koncem koncev podelale tak rezultat, da je pričakovati, da se zboljšajo in zjasnijo politične razmere v deželi. Če drugega ne, preneha megalomanija napredne stranke, in šušmarstvo agrarne, — oboje karakterizirano dosedaj v konkubiji Andreja Gabrščka in dr. Alojzija Frankota.

Dopisi.

Orehovlje. (Klerikalna korajža.) Po svetu je naša vas gotovo malo znana ali pa nič, v bližnji okolici jo pa dobro poznajo pod imenom «klerikalno gnezdo». Ta naslov tudi popolnoma zasluži, kar so pokazale zadnje deželnezborske volitve, vas šteje 400 do 500 prebivalcev, glasovali so pa vsi volilci za klerikalce, izvzemši tri, dva agrarca in en socialist. Razlagati se da to dejstvo tako, da so naši kmetje zadolženi v posojilnici biljenskega kurata A. Abrama in tako delajo vse na njegovo komando. Drugi vzrok je pa vse premalo izobrazbe. Kljub vsemu temu se je pa našlo tudi pri nas lepo število mladeničev, ki nočejo trobiti v Abramov rog, ampak mislijo nekoliko bolj svobodno. Radi tega se je sklical za preteklo nedeljo javen ljudski shod, da bi se po želji delavcev tudi v Orehovljem javno razložil in pojasnil socialistični program. Ker poznamo svojo vas, smo pač že naprej vedeli, da pridejo na shod v večini klerikalci. Pričakovali smo celo, da pride tudi kurat Abram, branit svoje nauke; vendar smo pa mislili, da smemo pričakovati, da pride na shodu, ki smo ga sklicali mi, tudi naš govornik sodrug Petijan do besede. No, motili smo se. Ko so klerikalci izvedeli za naš shod, je kurat Abram takej naročil svoji gardi, da naj gre tja in naj razbije shod. Kurat sam pa ni imel poguma priti, ker se je bal polemike s socialisti. Izbral je svoje zanesljive «vojštake» iz Bilj, pa viceadmiral mirenških čukov. Pravočasno je sodrug Petijan otvoril shod, pojasnil njegov namen in naprosil nasprotnike, naj se dostojno udeleže razprave. Za predsednika so naši predlagali sodruga Trilensona, klerikalci pa Zigona. Ta je bil izvoljen, toda samo s 4 glasovi večine. Sodruga Petijan ga je pozval, naj prevzame predsedništvo. Može je nerodno stopil k mizi, pa je z velikim naporom izpregovoril: «Se vam zahvaljujem, da ste me izvolili za predsednika katoliškega društva (splošen smeh) in zaključujem shod.» Ta nesramnost je seveda povzročila velikansko razburjenje med našimi, ki so klicali klerikalcem: Sram vas bodi! Bojite se diskusije, ker veste, da sleparite ljudi!... Ko je sodrug Petijan izprevidel, da je brezuspešno, pripravil se s temi ljudmi, ki niso znali nič drugega, kakor izvršiti Abramov ukaz, je pomiril sodruga in vsi skupaj so odšli v drugo gostilno, kjer so se zmenili, da skličejo v najkrajšem času zaupen shod in ustanove krajno organizacijo, za katero so pri tej priliki tudi nabrali lepo svotico. Klerikalni voditelji so torej zopet enkrat pokazali, kako malo korajže imajo za stvarno polemiko z nasprotnikom. Orehovski delavci smo popolnoma zadovoljni, da so klerikalci igrali tako žalostno vlogo. Temprej bodo naši občinarji spoznali, kako jih klerikalci vodijo za nos. Zavedni mladeniči pa delujmo na to, da si čim prej ustanovimo svojo organizacijo. Čitajmo svoje časopise, iz katerega bomo spoznavali resnico, klerikalcem pa kličemo: Mi vstajamo in Vas je strah!

Iz stranke.

Shod gorških zaupnikov. Podpisani sklicuje na nedeljo, dne 28. novembra 1909 ob 9. dopoldne shod zaupnikov vseh krajuh organizacij na Gorškem

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo.
2. Nadomestna deželnozberska volitev v splošni kuriji.
3. Posvetovanje o ustanovitvi delavske hranilnice in posojilnice.
4. Posvetovanje o ustanovitvi mladeniške organizacije na Gorškem.
5. Raznoberosti.

Iz dnevnega reda je razvidno, da je shod jako važen, že raditega, ker ima določiti stališče in taktike stranke napram nadomestni volitvi. Priporoča se torej vsem organizacijam, naj gotovo pošljejo svoje zastopnike na ta sestanek.

Prostor shoda se naznani na posebnih vabilih. Za deželno organizacijo jugoslovanske socialno-demokratske stranke na Gorškem:

Josip Petejan, tajnik.

Jugoslovanska konferenca. Avstrijsko nemško socialno-demokratsko stranko bo na jugoslovanski konferenci zastopal sodrug dr. Adler in morda tudi sodrug dr. Renner.

Dnevni red, ki ga predlaga pripravljalni odbor za jugoslovansko konferenco, je sledeči:

1. Stališče jugoslovanske socialne demokracije napram političnemu položaju. Poroča sodrug Juraj Demetrović iz Zagreba.
2. Jugoslovansko vprašanje in socialna demokracija. Poroča Etbin Kristan iz Ljubljane.
3. Zveza jugoslovanskih socialno-demokratskih strank. Poroča poslanec sodrug Vitomir Korac iz Šida.

Nova politična organizacija. V Gorici se je ustanovila nova politična organizacija, in sicer na državni železnici. V soboto, 13. t. m., so namreč imeli slovenski državni železničarji dobro obiskan shod, na katerem je sodrug Petejan govoril o pomenu politične organizacije za železničarje. Ko sta govorila še sodruga Flašberger in Vogel, se je soglasno sklenilo ustanoviti politično organizacijo. V odbor so bili izvoljeni sodrugi Karol Sesel, vrtar, Bradacek, Medort in Fr. Pretner. Mesečne prispevke pobira sodrug Karol Sesel. Vsem slovenskim železničarjem toplo priporočamo, naj pristopijo tej organizaciji.

Domače vesti.

— **Volitve v obrtno sodišče** v Ljubljani dajejo «Slovenskemu Narodu» priliko, da se norčuje iz klerikalne takozvane delavske organizacije. Kar se tiče tega, ima liberalno glasilo prav. Volitve so razodele, kar je nam že davno znano, namreč da je klerikalna delavska organizacija pena. Blo bi pretirano, če bi se kar trdilo, da nimajo klerikalci ničesar med delavci. V mestu je tualtam delavec, čigar starši in vsa žlahta je meščanska, mojstrski sin, ki čaka, da postane danes jutri sam mojster. Na deželi so podjetja, v katerih delajo podelavci, ljudje, ki imajo kosček zemlje, bajto ali kravico, pa smatrajo delo v tovarni le za pripomoček, s katerim mislijo rešiti svojo kočarsko ekzistenco. Taki ljudje se ne čutijo pripadnike delavskega razreda. Vse njihovo mišljenje in čuvstvovanje ni delavsko, večinoma je celo naravnost nedelavsko. Do takih ljudi najde klerikalec še svojo pot. Ampak če se upi takih podelavcev izjalové, če jim strogi razvoj gospodarstva zapre pot v samostalnost in če spoznajo, da so obsojeni, živeti kot delavci do konca dni, da bodo njihovi sinovi tudi delavci, mora priti delavsko mišljenje tudi v njihove glave, delavsko čuvstvovanje tudi v njihova srca. Kdor ni slep, je moral zadnjih deset let opazati ta proces tudi na Kranjskem. Klerikalna stranka je postala velika, osvojila si je vlado v deželi, toda svoje moči ni dobila od delavstva. Pritegnila je kmete pod svoj prapor, ujela je tuintam obrtnike, iz kregov inteligence je marsikdo spoznal, da je v klerikalnih lovcih največ mesa; toda med delavci je močno nazadovala in nazadovala bo seveda bolj in bolj. Dotod bi imel «Slovenski Narod» popolnoma prav. Odtod pa sledi tisto, kar bi načelnik njegove stranke imenoval prismodijo. Liberalno glasilo namreč dela, kakor da je «Narodna Delavska Organizacija» poklicana, odvesti delavstvo iz klerikalnega tabora. Če bi «Narod» verjel v to, kar piše, bi kazal s tem megalomanije, ki je že nevarna. Volitve v obrtno sodišče so vendar pred vsem pokazale absolutno slabost N. D. O. In če bi liberalci vsaj nekoliko razumeli znamenja, bi mo-

rali sedaj vedeti, da je krvavo škoda denarja, ki ga trošijo za umetno hranjenje «organizacije», iz katere po njenem bistvu ne more nikdar nič postati. Pa taki so bili liberalci vedno; tam, kjer je bilo treba delati, so zanemarjali vse, kjer pa niso imeli iskati ničesar, so pa eksperimentirali na vse načine. Tako kakor če bi socialni demokratje hoteli organizirati kapitaliste.

— **Nadomestna deželnozberska volitev** na Gorškem za mandat, ki ga je imel ponesrečeni klerikalni poslanec Jerič, je določena na dan 19. decembra, eventualna ožja volitev pa na dan 28. decembra.

— **Ljubljanske sodruge** opozarjamo na predavanje «Vzajemnosti», ki bo nocoj ob 8. uri v veliki dvorani «Mestnega Doma» o predmetu «Higijena kože». Predava mestni solski zdravnik g. dr. Jernej Demšar. Vstop prost. Sodrugi, agitirajte za veliko udeležbo!

— **Manifest čeških socialnih demokratov** so naši naročniki lahko čitali v eni zadnjih številčk «Rdečega Prapora». Prepričani smo, da ni noben čitatelj našel v njem kaj groznega in če bi jim danes povedali, da je v njem kaj strašnega, državi nevarnega, punt pripravljajočega ali anarhističnega, bi se nam brzkone vsi smejali. Toda počasi. Našel se je mož, ki je zasledil v manifestu strašne zločine. Na Dunaju, v Brnu, Plznu, v Budjejevicah, na Kladnem, pri nas in še v mnogih drugih mestih ni bilo nič. Ampak v Pragi! Tam imajo državnega pravdnika, ki je drugačen tič kakor cenzorji drugje po Avstriji. Česar vsi drugi niso opazili, je zasledil on, pa je — konfisciral manifest. Sedaj se razume, da češki sodrugi niso pretiravali, ko so interpelirali radi nezasišane konfiskacijske prakse v Pragi. In vendar je mož morda storil nekaj dobrega. Češki socialistični poslanci so namreč sedaj začeli z energično akcijo za svobodo časopisja in če dosežejo uspeh, bo praški državni pravdnik tisti, o katerem se pravi v «Faustu», da je duh,

der stets das Böse will
und doch das Gute schafft.

Zadnje vesti.

Politični položaj.

Dunaj, 17. novembra. Meščanske stranke v parlamentu, zlasti takozvane nemške svobodomiselne in krščansko-socialne, se vedejo tako, kakor da bi nalašč hoteli ugonobiti parlament. Lahko se reče, da so izgubile vsako vodilno smer v politiki, pa jadrajo, kakor ravno veter nanese. Proti koncu pretečenega tedna je kazalo, kakor da končno spoznavajo potrebo izpremembe. Prihajale so precej resne vesti o soglašanju nemških strank z rekonstrukcijo kabineta. Danes pa je zopet vse v zraku in imenovane stranke skoraj priznavajo, da same ne vedo, kaj pravzaprav hočejo. Govori se, da bo zbornica prihodnji teden sklicana na sejo, kjer se predloži proračunski provizorij in od nastopa Slovanske Enote bo baje odvisno, če se skliče še druga seja. Vse trobente pa molče o tem, kaj naj se zgodi, če se ponesreči prva seja.

Ako je to res najnovejši namen barona Bienertha, tedaj se vpraša, čemu je vendar zbornica imela toliko časa dopust? Ko je dr. Pattau zadnjič naznanil, da se skliče prihodnja seja pismeno, se je odmor upravičeval s tem, da se hoče najprej zagotoviti delavnost parlamenta. Več kakor štirinajst dni je minilo in nič se ni izpremenilo v položaju. Nič več in nič manj garancij ni za delavnost državnega zbora kakor začetkom meseca in če nima vlada nobene druge modrosti, ne bi bilo treba čakati toliko časa na sklicanje prihodnje seje, če pozna Bienerth kakšno rešitev brez sporazuma, bi bil že takrat lahko storil, kar namerava storiti zdaj, če namreč sploh kaj namerava. In rad bi človek vedel, zakaj je vlada vsaj navidezno pospeševala posredovanje Glombinskega, zakaj je čelo cesarju priporočila pohvaliti to posredovanje, če hoče zdaj takrat opustiti delo sprave. Vsa preteklost eneletne Bonrtrove vlade utemeljuje slutnjo, da se gospod baron vrača k svoji ljubljeni ideji paragrafa štirinajstega. In če je tako, tedaj je vprašanje, ali bo Slovanska Enota neprevidna, da mu ugladi pot k temu cilju?

Krščansko-socialna korespondenca «Austria» javlja o zadnjem posvetovanju barona Bienertha z nemškimi strankami, da je ministrski predsednik izrazil obžalovanje, da nima nobenih konkretnih predlogov od Slovanske Enote in da se je motil misleč, da so nemški svobodomislci in krščanski socialci že obravnavali s slovanskimi političarji. V debati, ki se je potem razvila, so nemški naci-

onalci naznanili celo vrsto «narodnih pritožb». Krščanski socialci so zadostavljali, da hoče vse storiti, kar bi omogočilo delavnost parlamenta, dr. Lueger je pa predlagal, naj bi se «preprečila poraba § 14» s tem, da bi se edprla pot vsaj redni obravnavi proračunskega provizorija. Temu so pritrtili vsi navzoči.

Gospodje so govorili, zato da jim ne bi bilo treba kaj povedati.

Dunaj, 18. novembra. Glombinskije včeraj nadaljeval posredovanje pri Slovanski Enoti, kateri je zagotavljal, da se bodo Poljaki na vso moč postavili za rekonstrukcijo kabineta, ako dovoli Slovanska Enota, da se najprej reši proračunski provizorij. Parlamentarna komisija »Slovanske Enote« bo raditega imela jutri sejo.

Dunaj, 18. novembra. Saoci je imela parlamentarna komisija Poljskega kluba sejo, ki se je bavila s predlogom, napravljenim Slovanski Enoti. Sliši se, da je Slovanska Enota obljubila, prekljcati svoje nujne predloge, da se more razpravljati proračunski provizorij, ako se ji zagotovi, da sledi potem rekonstrukcija kabineta, o kateri bi se že prej moral v glavnih rečeh doseči sporazum.

Dunaj, 18. novembra. Gosposka zbornica je včeraj nameravala manifestacijo proti nedelavnosti poslanske zbornice, pa jo je opustila. Razpravljalo se je o predlogu Baernreiter-Hütterott, ki se tiče zavarovanja mornarjev. Načrt se je odkazal posebni komisiji. Potem se je zbornica bavila s sklepom poslanske zbornice, da ostane odsek za socialno zavarovanje v permanenci. Tudi ta predlog je odkazan posebni komisiji.

Dunaj, 18. novembra. Pododsek železniskega odseka je razpravljal zakon o lokalnih in malih železnicah.

Volitve v obrtno sodišče. Ljubljana, 17. novembra. Rezultat volitev v obrtno sodišče iz delavske skupine se je danes popravil, ker so zaključne številke po odbitju neveljavnih glasov pokazale drug rezultat. V kuriji veleobratov ne bo ožje volitve, temveč so se klerikalni kandidatje razglasili za izvoljene. V kuriji malih obratov so izvoljeni kandidatje socialnih demokratov s 358 glasovi proti 110 klerikalnim in 68 narodnim. V trgovski skupini bo pa ožja volitev med kompromisnimi kandidati trgovskih društev in klerikalci. V volilni skupini podjetnikov so bili v veleindustrijski kuriji izvoljeni nemški, v drugi maloobrotni klerikalni, v trgovski pa liberalni kandidatje. Za štiri kandidate bo v drugi kuriji ožja volitev.

Politično preganjanje. Lincec, 16. novembra. Lokale tukajšnje češke soc. demokratske organizacije, ki jih je policija dne 9. m. zapečatila, je policija danes zopet preiskala in zaplenila vse knjige, listine, letake in premoženje. Nato je lokale zopet zaplenila in zapečatila. Proti vsem funkcionarjem se je vložila ovadba zaradi skrivnega združevanja.

Graške volitve. Gradec, 18. novembra. Občinske volitve v tretjem razredu so se zaključile ob 8. zvečer. Skrutinij bo šele danes popoldne končan. Verjetno je, da so zmagali socialni demokratje.

Ogrska kriza. Budimpesta, 18. novembra. Glasovi, da postane Andraši ministrski predsednik, se odločno dementirajo.

Novi davki na Francoskem. Pariz, 17. novembra. V proračunski razpravi je znani nacionalni ekonom Leroy Beaulieu izjavil, da dosejajo davki, ki jih vlada predlaga za dedščine, za tobak in alkohol, že zadujo mejo razumnosti. Opozarjal je, da se Francija približuje proračunu, ki zahteva pet milijard.

Pariz, 17. novembra. Francoski socialisti so sklenili, odkloniti razne od finančnega ministra predlagane davke, med njimi takso za otvarjanje gostiln, zvišanje davka na alkohol, davka na vinjete za označevanje vina in likerjev ter zvišanje davka na tobak.

Nesreča na morju. Singapur, 15. novembra. Včeraj sta trčila iz luke odhajajoči angleški parnik «Onda» in dohajajoči poštni parnik «Laseyne» drug ob drugega. Druga ladja se je v dveh minutah pogreznila. «Onda» je rešila 61 oseb in se je vrnila v Singapur. Utonilo je 7 evropskih častnikov, dalje kapitan poštnega parnika in 5 častnikov ter 88 domačinov, deloma potnikov, deloma mornarjev. Mnogo ponesrečencev so v vodi napadli morski psi.

Darila.

Za švedske delavce se je nabralo na Jesenicah in na Savi 65 kron 8 vin.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin. V Vaš prid bode, bodele li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

Društvene vesti.

Železničarska podružnica I. v Gorici je imela dne 10. t. m. v gostilni pri južni železnici občni zbor, na katerem je bila tako izvrstna udeležba kakor že davno ne. O odberovem delovanju je poročal sodrug Avgust Perat, o blagajniškem in članskem gibanju pa sodrug Boštjančič. Obojno poročilo, ki kaže povoljno gibanje članov, se je soglasno vzelo na znanje. Na to se je volil novi odbor. Za predsednika se je izvolil sodrug Leban, na splošno željo je prišel tudi sodrug Petejan v odbor. Po volitvi je govoril zastopnik tržaškega tajuštva sodrug Skobel o strokovnih zadevah, sodrug Petejan pa o splošnem položaju, zlasti o silni draginji in njenih vzrokih.

Ljudsko-izobraževalno društvo «Akademija» je priredilo v sredo, 17. dne t. m. ob 8. zvečer v Mestnem domu javno predavanje. Predaval je g. dr. Oton Frangeš, vseučiliški profesor iz Zagreba, o predmetu: «Moderna sredstva za podignute gospodarstva (tehniška i socialna)».

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg
razpošila ure, zlatino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko tvrdko. — Veliki novi cenik zastoj.
Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—, 22

50 % prihranka

na stroških v gospodinjstvu in vobče trdno zdravje dosežejo v rodovini tiste gospodinjke, ki kupujejo namesto kave, čaja, sladnega čaja i. t. d. najboljše in najcenejše hranivo, imenovano

Sladin

t. j. dr. Trnkoczyja sladni čaj. Sladinu je treba dodajati malo mleka in sladkorja, zaradi tega se pri njem mnogo prihrani. En zavoj $\frac{1}{4}$ kg velja 50 vinarjev. Po pošti pošiljamo najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v Ljubljani, lekarna Trnkoczy

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Kupujte šolske potrebščine

le v trgovini s papirjem

Ivan Vrečko

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Zaradi preselitve 10 % popusta.

Delavski žepni koledar

za leto 1910

je ravnokar izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Naročila in denar je poslati

Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavarna

„ILIRIJA“

Ljubljana 31-26

Kolodvorske ulice (3 minute od južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. !!!
Posebna soba na razpolago.

Klobuke, cilindre
in čepice v najnovejših faconah in v velikih izberah priporoča

Ivan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo štev. 2.

52-45

35 letni velik uspeh!

52-49

Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogo-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo
lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solnou“ za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo

45-41

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, oblekce, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umetnih cvetic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

Modni salon

M. Sedej-Strnad

Ljubljana

13-11

Prešernove ulice št. 3 (v palači „Mestne hranilnice“)

priporoča cenjenim damam svojo bogato zalogo klobukov najnovejših fason in najfinejšega okusa.

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice štev. 9

priporočata v največji izberi po najnižjih cenah

6-3

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice.

Tvrdba Chalupnik & Predovič

Ljubljana, Stari trg 19

priporoča najboljše in najokusnejše šunke, pripravljene po praškem načinu, raznovrstno prekajeno in sveže svinjsko meso od mladih, domačih pitalih prašičev, dalje raznovrstne klobase, hrenovke in safalade vsak dan 2krat sveže.

Poštne pošiljatve od 5 kg naprej po povzetju.

5-6

Za izberno blago, točno postrežbo, solidne cene jamči in se priporoča zgornja tvrdba.

Dolniška družba združenih pivovarov Žaloc in Laški trg

Telefon štev. 188.

v Ljubljani

Telefon štev. 188.

priporoča svojo

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

51-40